

**CADRUL NAȚIONAL DE MĂSURI DE PROTECȚIE A
MEDIULUI SELECTATE ÎN CADRUL PROGRAMELOR
OPERAȚIONALE ALE ORGANIZAȚIILOR DE
PRODUCĂTORI ÎN SECTORUL FRUCTELOR ȘI
LEGUMELOR**

Perioada 2018-2020



CUPRINS

1. INTRODUCERE	3
2. OBIECTIVELE CADRULUI NAȚIONAL PENTRU ACȚIUNI DE PROTECȚIE A MEDIULUI	5
3. PREDEVERI GENERALE PRIVIND ACȚIUNILE DE MEDIU SELECTATE ÎN CADRUL PROGRAMULUI OPERAȚIONAL.....	7
3.1. <i>Condiții generale</i>	7
3.2. <i>Condiții generale privind complementaritatea, coerența și conformitatea acțiunilor de mediu</i>	7
3.3. <i>Durata anumitor acțiuni de protecție a mediului</i>	9
4. LISTA ACȚIUNILOR DE PROTECȚIE A MEDIULUI	10
4.1. <i>Protecția solului</i>	12
4.2. <i>Gestionarea durabilă a resurselor de apă</i>	15
4.3. <i>Reducerea consumului de energie / Utilizarea de energii alternative</i>	19
4.4. <i>Conservarea biodiversității și crearea / conservarea habitatului în scopul asigurării biodiversității</i>	22
4.5. <i>Gestionarea deșeurilor organice și a subproduselor vegetale, în scopul protecției mediului</i>	24
4.6. <i>Îmbunătățirea mediului</i>	25
4.7. <i>Alte măsuri</i>	29



1. INTRODUCERE

Articolul 36 alin. (3) al Regulamentului (UE) nr. 1308/2013 al Parlamentului European și al Consiliului prevede că statele membre, care au recunoscut organizații de producători (OP) în sectorul fructelor și legumelor, au obligația elaborării unei strategii naționale pentru programele operaționale (PO) durabile în cadrul acestui sector. Strategia trebuie să includă, de asemenea, un cadru național pentru măsuri de protecție a mediului.

Articolul 33 alin. (1) lit. (e) al Regulamentului (UE) nr. 1308/2013 al Parlamentului European și al Consiliului stabilește, printre obiectivele PO, măsurile de mediu și metodele de producție care respectă mediul, inclusiv agricultura ecologică. Conform alin. (5) al aceluiași articol:

(a) PO include două sau mai multe acțiuni de protecție a mediului; sau

(b) cel puțin 10 % din cheltuielile efectuate în cadrul PO sunt alocate acțiunilor de protecție a mediului.

La data de 12 septembrie 2007, România recunoștea prima OP în conformitate cu legislația comunitară, ceea ce a făcut necesară elaborarea strategiei mai sus menționate, **Strategia națională pentru programele operaționale în sectorul de fructe și legume 2009-2013.**

În momentul de față, în România există 24 organizații de producători recunoscute din care 3 derulează un program operațional.

În aceste condiții, și cu respectarea articolului 36 alineatul (3) din Regulamentul (UE) nr. 1308/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, România elaborează un cadru național pentru măsuri de protecție a mediului. În conformitate cu articolul 3 alin. (1) al Regulamentului de punere în aplicare (UE) 2017/892 al Comisiei, acest cadru cuprinde o listă a măsurilor de protecție a mediului și, prin urmare, condițiile care sunt aplicabile în statul membru, conform articolului 33 alineatul (5) din Regulamentul (UE) nr. 1308/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, și prevede, pentru fiecare măsură de protecție a mediului selectată:



MINISTERUL AGRICULTURII ȘI DEZVOLTĂRII RURALE
DIRECȚIA GENERALĂ POLITICI AGRICOLE
Camera 122, Tel: 021.3072.435; Fax: 021.3078.635
e-mail: politici.agricole@madr.ro

- a) justificarea acțiunii, pe baza impactului său asupra mediului și
- b) angajamentul sau angajamentele specifice aferente.

Totodată, prezentul cadru de mediu respectă prevederile Anexei III la Directiva 2009/128/CE a Parlamentului European și a Consiliului de stabilire a unui cadru de acțiune comunitară în vederea utilizării durabile a pesticidelor.



2. OBIECTIVELE CADRULUI NAȚIONAL PENTRU ACȚIUNI DE PROTECȚIE A MEDIULUI

2.1. *Impactul sectorului de fructe și legume asupra mediului*

România beneficiază de condiții de mediu favorabile producției de fructe și legume. Însă activitatea de producție și tehnologiile folosite afectează în mare măsură mediul înconjurător, având impact negativ asupra solului, apei, aerului și biodiversității.

Producția intensivă de fructe și legume și folosirea a numeroase tehnologii conduc la eroziunea și pierderea fertilității *solului*, cu precădere în zonele deluroase.

Folosirea *intensivă a tratamentelor fitosanitare și a îngrășămintelor chimice* în producția de fructe și legume poate conduce la degradarea resurselor naturale, ca apa și solul, precum și la dezechilibrul ecosistemelor. Pentru a limita impactul negativ al acestor tratamente asupra mediului, trebuie promovată punerea în aplicare a unor măsuri alternative, cum ar fi lupta biologică împotriva dăunătorilor și înlocuirea îngrășămintelor chimice cu materii organice (compost).

Fructele și legumele sunt *mari consumatoare de apă*. În scopul evitării risipei resurselor de apă și a supraexploatării resurselor limitate de apă, este indicată adaptarea sistemelor de irigații și a sistemelor de cultură.

În scopul conservării biodiversității, se poate încuraja polenizarea biologică, benefică nu numai pentru producția de fructe și legume, dar și pentru alte specii vegetale.

Energia reprezintă un input important pentru producția de fructe și legume, cu precădere pentru culturile legumicole în spații încălzite. În scopul reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră, contribuind astfel la atenuarea schimbărilor climatice, se impune promovarea reducerii consumului de combustibili fosili, precum și a utilizării energiilor alternative în sector.



Din producția de fructe și legume, precum și din procesul de pregătire a acestora pentru comercializare, rezultă importante cantități de sub-produse și **deșeuri organice** care necesită mai degrabă valorificare sau gestionare, decât simplă eliminare.

2.2. Priorități

Având în vedere impactul sectorului de fructe și legume asupra mediului și specificul producției de fructe și legume, următoarele obiective de mediu au fost identificate în scopul includerii în PO ale OP:

- protecția solului;
- gestionarea durabilă a resurselor de apă;
- reducerea consumului de energie / utilizarea de energii alternative;
- conservarea biodiversității și crearea / conservarea habitatului în scopul asigurării biodiversității, inclusiv prin reducerea consumului de pesticide;
- gestionarea deșeurilor organice și a sub-produselor vegetale, în scopul protecției mediului;
- îmbunătățirea mediului.



3. PREDEVERI GENERALE PRIVIND ACȚIUNILE DE MEDIU SELECTATE ÎN CADRUL PROGRAMULUI OPERAȚIONAL

3.1. Condiții generale

Conform art. 33 alin. (5) din Regulamentul (UE) nr. 1308/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, OP:

- includ două sau mai multe acțiuni de protecție a mediului în PO, sau
- alocă, pentru măsurile de protecție a mediului, cel puțin 10% din cheltuielile efectuate în cadrul PO.

În cazul în care cel puțin 80 % dintre producători, membri ai unei organizații de producători, trebuie să respecte unul sau mai multe angajamente de agromediu și climat identice prevăzute la articolul 28 alineatul (3) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, fiecare dintre respectivele angajamente se consideră a fi o acțiune de protecție a mediului în sensul primului paragraf litera (a) din prezentul alineat.

3.2. Condiții generale privind complementaritatea, coerența și conformitatea acțiunilor de mediu

Conform art. 3 alin. (1) al doilea paragraf din Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2017/892 al Comisiei, cadrul de mediu stabilește o listă neexhaustivă de acțiuni de protecție a mediului și condițiile aferente aplicabile în statul membru în scopul aplicării articolului 33 alineatul (5) din Regulamentul (UE) nr. 1308/2013.

- b) Astfel, în aplicarea art. 3 alin. (1) al treilea paragraf din Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2017/892 al Comisiei, prezentul cadru cuprinde doar tipurile de acțiuni de protecție a mediului prevăzute la lit. b) și c): investiții benefice pentru mediu
- c) alte acțiuni benefice pentru mediu, inclusiv cele care nu sunt legate direct sau indirect de o anumită parcelă, dar care sunt legate de sectorul fructelor și legumelor, cu condiția



să contribuie la protecția solului, la economisirea apei sau a energiei, la îmbunătățirea sau menținerea calității apei, a habitatelor sau a protejării biodiversității, la atenuarea schimbărilor climatice și la reducerea deșeurilor sau la îmbunătățirea gestionării deșeurilor.

În consecință, membrii OP care doresc să deruleze acțiuni care sunt identice cu angajamentele de agromediu și climă sau cu cele aferente agriculturii ecologice menționate la articolele 28 și, respectiv, 29 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, pot accesa măsura M10 - agro-mediu și climă și/sau măsura M11 - agricultura ecologică din PNDR 2014 - 2020.

- Acțiunile de mediu selectate în cadrul PO trebuie să:
 - respecte cerințele pentru plățile de agro-mediu prevăzute la art.28alin. (3) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului și care depășesc:
 - a) standardele obligatorii relevante, stabilite în temeiul titlului VI capitolul I din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 al Parlamentului European și Consiliului;
 - b) criteriile relevante și activitățile minime, astfel cum se stabilesc în temeiul articolului 4 alineatul (1) litera (c) punctele (ii) și (iii) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 al Parlamentului European și Consiliului, și
 - c) cerințele minime relevante pentru utilizarea îngrășămintelor și a produselor de protecție a plantelor, precum și alte cerințe obligatorii relevante prevăzute în legislația națională sau în Programul Național pentru Dezvoltare Rurală.
 - respecteprezentul cadru de mediu;
 - fie compatibile și complementare cu alte acțiuni de mediu implementate în cadrul PO și, dacă este cazul, cu alte acțiuni de agro-mediu prevăzute de Programul Național pentru Dezvoltare Rurală și puse în aplicare de membrii OP.



- Atunci când un PO prevede posibilitatea de a combina diferite acțiuni de mediu și/sau atunci când acțiunile de mediu selecționate în cadrul PO pot fi combinate cu măsuri de agro-mediu finanțate de Programul Național pentru Dezvoltare Rurală, nivelul sprijinului trebuie să țină cont de pierderile specifice de venit și de costurile suplimentare cauzate de combinarea acțiunilor.
- Sprijinul pentru acțiunile de mediu selectate în cadrul PO, care este destinat să acopere costurile suplimentare și pierderile de venit cauzate de aceste acțiuni, poate fi modificat ca urmare a modificării nivelului de referință (ansamblul obligațiilor minime pe care un angajament aferent unei acțiuni de mediu trebuie să le depășească pentru a fi eligibilă).

3.3. Durata anumitor acțiuni de protecție a mediului

Acțiunile de protecție a mediului trebuie să aibă o durată minimă în vederea asigurării eficienței.

Acțiunile de protecție a mediului care sunt asemănătoare cu acțiuni de agro-mediu incluse în Programul Național pentru Dezvoltare Rurală trebuie să aibă aceeași durată de aplicare. Acțiunile de protecție a mediului sunt preluate într-un PO ulterior în situația în care angajamentele specifice similare depășesc durata PO inițial. Totodată, Ministerul Agriculturii poate autoriza durate mai scurte pentru acțiunile de protecție a mediului sau chiar întreruperea în cazuri justificate, și pe baza rezultatelor evaluării intermediare a PO, prevăzută la articolul 57alin. (3) din Regulamentul delegat(UE) 2017/891 al Comisiei .

Cerința anterioară este menționată explicit în descrierea fiecărei acțiuni de protecție a mediului.



4. LISTA ACȚIUNILOR DE PROTECȚIE A MEDIULUI

Acțiunile de protecție a mediului eligibile pentru sprijin în Cadrul Național sunt următoarele:

Obiectiv	Tipul acțiunii
1. Protecția solului	1.1 Înierbarea cu efect anti-eroziv în livezi și plantații de struguri de masă
	1.2 Drenarea apei de pe suprafețele de cultură
2. Gestionarea durabilă a resurselor de apă	2.1 Modernizarea/înlocuirea sistemelor de irigații
	2.2. Gestionarea și reutilizarea apelor uzate
3. Reducerea consumului de energie / Utilizarea de energii alternative	3.1 Modernizarea echipamentelor energetice existente în scopul reducerii consumului de energie
	3.2 Instalarea de echipamente energetice noi cu surse regenerabile de energie în scopul reducerii consumului de energie
4. Conservarea biodiversității și crearea / conservarea habitatului în scopul asigurării biodiversității	4.1 Polenizarea biologică
	4.2 Combaterea biologică a dăunătorilor
5. Gestionarea deșeurilor organice și a sub-produselor vegetale, în scopul protecției mediului	5.1 Producerea de compost în scopul folosirii ca îngrășământ



6. Îmbunătățirea mediului	6.1 Instalarea de dispozitive antidispersie pentru prevenirea migrării substanțelor fitosanitare spre și dinspre suprafețele învecinate
	6.2 Menținerea în condiții sigure pentru mediu a spațiilor de depozitare a uleiurilor și a combustibililor din fermă
	6.3 Dotarea cu echipamente de avertizare meteo
7. Alte măsuri	7.1 Asistență tehnică
	7.2 Formare profesională
	7.3 Întocmire de studii, rapoarte și/sau analize



4.1. Protecția solului

ACȚIUNEA 1.1. ÎNIERBAREA CU EFECT ANTI-EROZIV ÎN LIVEZI ȘI PLANTAȚII DE STRUGURI DE MASĂ

- **Justificare**

De cele mai multe ori, pentru pomicultură, condițiile pedoclimatice favorabile se regăsesc în zonele deluroase. Însă din cauza diferitelor intervenții la nivelul solului (pregătirea solului pentru plantare, administrarea de produse fitosanitare și îngrășăminte etc.) și a precipitațiilor, riscul de eroziune a solului crește. Înierbarea contribuie la reducerea acestui risc și constă în înființarea și întreținerea unui strat vegetal între rânduri și în jurul livezii și/sau al plantației de struguri de masă. Pe lângă faptul că asigură fixarea solurilor expuse eroziunii, înierbarea constituie o alternativă la ierbicidare și poate fi utilă și în cazul altor obiective de protecție a mediului, precum ameliorarea biologică a solului și crearea de nișe ecologice pentru fauna sălbatică.

- **Angajamente tehnice**

Înființarea și întreținerea de intervale înierbate între rânduri și în jurul livezii și/sau al plantației de struguri de masă. Măsura are o durată de 5 ani. În cazul în care PO are o durată mai mică de 5 ani, măsura trebuie reluată în PO următor, la nivelul exploatațiilor care fac obiectul măsurii. În cazuri justificate, și în urma rezultatelor evaluării intermediare a PO, OP poate să nu reia măsura în următorul PO.

Înființarea și întreținerea intervalelor înierbate vor trebui realizate conform unui caiet de sarcini privind tehnicile și speciile adecvate, care va fi întocmit de OP (eventual cu asistență tehnică).

- **Cheltuieli eligibile**

- a) Investiții (achiziția de echipamente) specifice punerii în aplicare a acțiunii, printre care echipamente specifice pentru înființarea și întreținerea stratului vegetal, incluzând:
- material săditor pentru acoperirea solului cu un strat vegetal într-o plantație existentă;



- echipamente specifice pentru întreținerea mecanică a intervalelor înierbate și a împrejurimii livezii și/sau a plantației de struguri de masă.
- b) Costurile suplimentare specifice legate de punerea în aplicare a măsurii, incluzând:**
 - plante și semințe non-legumicole sau pomicele legate de punerea în aplicare a măsurii;
 - cheltuieli cu difuzarea caietului de sarcini elaborat de OP.



ACȚIUNEA 1.2 DRENAREA APEI DE PE SUPRAFEȚELE DE CULTURĂ

• Justificare

Multe terenuri cultivate cu legume sunt amplasate în zonele joase, de luncă, de-a lungul Dunării și al apelor interioare, pe soluri cu textura lutoasă, luto-argiloasă, cu exces de apă în perioada primăverii și a toamnei, chiar și în perioada verii în urma precipitațiilor. Alte soluri sunt influențate de apa freatică aflată la mică adâncime. Acest exces de umiditate duce în final la deteriorarea structurii solului prin gleizare și sărăturare și afectează grav activitatea microbiologică și, în general, calitatea solului ca factor de mediu.

În vederea păstrării și îmbunătățirii calității solului sunt necesare investiții de drenaj, pentru prevenirea și înlăturarea excesului de umiditate de la suprafața terenului și din sol. Drenarea apelor de suprafață este importantă și în vederea prevenirii compactării primare a solului (ex. soluri argiloiluviale) și a lucrărilor ulterioare (ex. scarificare).

Drenarea terenurilor agricole se poate realiza:

- a) La suprafață (drenaj de suprafață)
- b) Subteran (drenaj subteran)

• Angajamente tehnice

- Investiții în utilaje/echipamente speciale pentru executarea de drenuri și șanțuri pentru eliminarea apei în exces
- Montarea în sol de conducte de drenaj pentru eliminarea excesului de apă din sol.

Oricare ar fi angajamentul ales, acesta implică de asemenea și asigurarea întreținerii și utilizării instalațiilor/echipamentelor achiziționate conform PO aprobat, pentru o perioadă minimă de cinci ani.

• Cheltuieli eligibile

Costul cu investiția pentru punerea în aplicare a măsurii, pe baza facturilor prezentate.



4.2. Gestionarea durabilă a resurselor de apă

ACȚIUNEA 2.1. MODERNIZAREA/ÎNLOCUIREA SISTEMELOR DE IRIGAȚII

- **Justificare**

Culturile pomicole și legumicole sunt mari consumatoare de apă de irigat raportat la hectarul de producție. Adaptarea sistemelor de cultură și a sistemelor de irigații existente este o condiție *sine qua non* pentru asigurarea unui echilibru între resursele disponibile și necesarul de apă.

- **Angajamente tehnice**

Sunt posibile două tipuri de angajamente:

- a) realizarea de investiții într-o nouă instalație de irigat (inclusiv echipamente de punere în funcțiune, de exemplu echipamente de urmărire a volumelor folosite), prin înlocuirea instalației de irigat existente, care să permită reducerea consumului de apă.
- b) realizarea de investiții (inclusiv echipamente de punere în funcțiune, de exemplu pluviometre și alte instrumente de măsură) care să permită reducerea consumului de apă printr-o îmbunătățire a utilizării/gestionării instalațiilor existente.

Pentru a accesa sprijinul, noua instalație de irigat sau noul echipament instalat trebuie să permită o reducere de cel puțin 15% a consumului de apă raportat la instalația/echipamentul care se dorește înlocuit/ă sau modernizat/ă. O reducere de cel puțin 7% este permisă, dacă măsura presupune, pe lângă reducerea consumului de apă, și alte avantaje de mediu care trebuie demonstrate (de exemplu reducerea eroziunii solului, reducerea consumului de îngrășăminte chimice etc). Reducerea preconizată și, după caz, beneficiul suplimentar pentru mediu preconizat se demonstrează *ex ante* cu ajutorul caietului de sarcini al proiectului sau cu ajutorul altor documente tehnice care trebuie prezentate de OP la momentul depunerii spre aprobare a propunerii de program operațional sau a propunerii de modificare a unui astfel de program și care arată rezultatele ce ar putea fi obținute prin implementarea investiției, potrivit atestării documentelor tehnice sau a unui organism sau expert calificat independent.

În cazul sistemelor de irigare prin picurare sau al altor sisteme similare, este permisă o reducere de cel puțin 5% în comparație cu consumul anterior investiției.



MINISTERUL AGRICULTURII ȘI DEZVOLTĂRII RURALE
DIRECȚIA GENERALĂ POLITICI AGRICOLE
Camera 122, Tel: 021.3072.435; Fax: 021.3078.635
e-mail: politici.agricole@madr.ro

Oricare ar fi angajamentul ales, acesta implică de asemenea și asigurarea întreținerii și utilizării instalațiilor/echipamentelor achiziționate conform PO aprobat, pentru o perioadă minimă de cinci ani.

- **Cheltuieli eligibile**

Costul cu investiția pentru punerea în aplicare a măsurii, pe baza facturilor prezentate.



ACȚIUNEA 2.2. GESTIONAREA ȘI REUTILIZAREA APELOR UZATE

• Justificare

Pregătirea fructelor și legumelor în vederea comercializării presupune utilizarea unor volume importante de apă (de exemplu pentru calibrare, spălare și transportare pe linia de ambalare). Ca urmare a procesului de spălare, apa uzată conține microorganisme, reziduuri de produse fitosanitare, impurități etc. Gestionarea (colectarea și tratarea) și reutilizarea apelor uzate în diferite scopuri (de exemplu irigarea culturilor sau reintroducerea în circuitul de pregătire a fructelor și legumelor pentru comercializare) pot reprezenta factori importanți de economisire și gestionare rațională a resurselor de apă disponibile.

Ape uzate rezultă și în urma igienizării echipamentelor și utilajelor destinate aplicării tratamentelor fitosanitare și a fertilizanților. Colectarea și eliminarea controlată a acestor ape aduce beneficii mediului înconjurător, prin evitarea deversării accidentale sau dezorganizate a acestora și infiltrarea în sol și în pânza freatică.

• Angajamente tehnice

a) instalarea unui sistem de colectare și de tratare (dacă este cazul) a apelor uzate cu ocazia pregătirii produselor pentru comercializare și reutilizarea apelor tratate în alte scopuri la nivelul OP sau al exploatațiilor membrilor săi.

Pentru a accesa sprijinul, noul sistem instalat trebuie să permită o reducere de cel puțin 15% a consumului de apă raportat la situația inițială. O reducere de cel puțin 7% este permisă, dacă măsura presupune, pe lângă reducerea consumului de apă, și alte avantaje de mediu care trebuie demonstrate (de exemplu reducerea consumului de energie, reducerea emisiilor de poluanți în apele uzate etc). Reducerea preconizată și, după caz, beneficiul suplimentar pentru mediu preconizat se demonstrează *ex ante* cu ajutorul caietului de sarcini al proiectului sau cu ajutorul altor documente tehnice care trebuie prezentate de OP la momentul depunerii spre aprobare a propunerii de program operațional sau a propunerii de modificare a unui astfel de program și care arată rezultatele ce ar putea fi obținute prin implementarea investiției, potrivit atestării documentelor tehnice sau a unui organism sau expert calificat independent.



Angajamentul implică, de asemenea, și asigurarea întreținerii și utilizării instalațiilor/echipamentelor achiziționate conform PO aprobat, pentru o perioadă minimă de cinci ani.

b) Construcția de bazine și/sau sisteme de colectare și tratare (după caz) a apelor uzate rezultate în urma igienizării echipamentelor de administrare a produselor fitosanitare și a îngrășămintelor.

- **Cheltuieli eligibile**

Costul cu investiția pentru punerea în aplicare a acțiunii, pe baza facturilor prezentate.



4.3. Reducerea consumului de energie / Utilizarea de energii alternative

NOTĂ: OP nu poate implementa acțiunile 3.1 și 3.2 în același PO.

ACȚIUNEA 3.1. MODERNIZAREA ECHIPAMENTELOR ENERGETICE EXISTENTE ÎN SCOPUL REDUCERII CONSUMULUI DE ENERGIE

- **Justificare**

Pentru culturile legumicole în spații protejate încălzite, energia reprezintă un input important. Măsurile în favoarea reducerii consumului de energie contribuie la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, și de asemenea, la reducerea emisiilor de poluanți atmosferici.

- **Angajamente tehnice**

Sunt posibile două tipuri de angajamente:

- a) înlocuirea echipamentelor existente printr-un sistem nou care să permită o reducere a consumului de energie;
- b) realizarea de investiții care să permită o reducere a consumului de energie prin modernizarea modului de utilizare/gestionării instalațiilor/echipamentelor existente.

Pentru a accesa sprijinul, noul sistem de furnizare a energiei sau noul echipament instalat trebuie să permită o reducere de cel puțin 15% a consumului de energie raportat la sistemul care se dorește înlocuit sau modernizat. O reducere de cel puțin 7% este permisă, dacă măsura presupune, pe lângă reducerea consumului de energie, și alte avantaje de mediu care trebuie demonstrate (de exemplu reducerea emisiilor de poluanți din aer, utilizarea de surse de energie regenerabilă etc). Reducerea preconizată și, după caz, beneficiul suplimentar pentru mediu preconizat se demonstrează *ex ante* cu ajutorul caietului de sarcini al proiectului sau cu ajutorul altor documente tehnice care trebuie prezentate de OP la momentul depunerii spre aprobare a propunerii de program operațional sau a propunerii de modificare a unui astfel de program și care arată rezultatele ce ar putea fi obținute prin implementarea investiției, potrivit testării documentelor tehnice sau a unui organism sau expert calificat independent.

Oricare ar fi angajamentul ales, acesta implică de asemenea și obligația asigurării întreținerii și utilizării instalațiilor/echipamentelor achiziționate conform PO aprobat, pentru o perioadă minimă de cinci ani.



MINISTERUL AGRICULTURII ȘI DEZVOLTĂRII RURALE
DIRECȚIA GENERALĂ POLITICI AGRICOLE
Camera 122, Tel: 021.3072.435; Fax: 021.3078.635
e-mail: politici.agricole@madr.ro

<ul style="list-style-type: none">• Cheltuieli eligibile

Costul cu investiția pentru punerea în aplicare a măsurii, pe baza facturilor prezentate.



**ACȚIUNEA 3.2. INSTALAREA DE ECHIPAMENTE ENERGETICE NOI CU SURSE
REGENERABILE DE ENERGIE ÎN SCOPUL REDUCERII CONSUMULUI DE ENERGIE**

• **Justificare**

Pentru culturile legumicole în spații protejate încălzite, energia reprezintă un input important. Măsurile în favoarea utilizării de energii regenerabile contribuie la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.

• **Angajamente tehnice**

Instalarea de dispozitive/echipamente pe bază de energii regenerabile (mici centrale eoliene, pe bază de biomasă sau peleți, instalații pentru producerea peleiților, energie geotermală, fotovoltaică etc.)

• **Cheltuieli eligibile**

Costul cu investiția pentru punerea în aplicare a măsurii, pe baza facturilor prezentate.
În cazul comercializării energiei produse și a peleiților, după caz, investiția nu este eligibilă.



4.4. Conservarea biodiversității și crearea/conservarea habitatului în scopul asigurării biodiversității

ACȚIUNEA 4.1. POLENIZAREA BIOLOGICĂ
<ul style="list-style-type: none">• Justificare
Această măsură susține utilizarea bondarilor în scopul consolidării prezenței insectelor polenizatoare eficiente și active, pentru polenizarea naturală a fructelor și legumelor. Astfel, se va încuraja polenizarea întregii vegetații, inclusiv a florei sălbătice indigene asociate sistemelor agricole din zonele respective, și în final se va încuraja conservarea și/sau restabilirea biodiversității în aceste zone.
<ul style="list-style-type: none">• Angajamente tehnice
Achiziția sau închirierea și utilizarea bondarilor pentru polenizarea biologică a livezilor și/sau culturilor legumicole. Durata angajamentului este de cinci ani. În cazul în care PO are o durată mai mică de 5 ani, măsura trebuie reluată în PO următor, la nivelul exploatațiilor care fac obiectul măsurii. În cazuri justificate, și în urma rezultatelor evaluării intermediare a PO, OP poate să nu reia măsura în următorul PO.
<ul style="list-style-type: none">• Cheltuieli eligibile
Costul de achiziție/închirierea bondarilor, pe baza facturilor prezentate.



ACȚIUNEA 4.2. COMBATEREA BIOLOGICĂ A DĂUNĂTORILOR

• Justificare

Producția de fructe și legume depinde în mare măsură de administrarea produselor fitosanitare. Utilizarea acestor produse poate avea impact negativ asupra mediului. Combaterea biologică constă în folosirea de zoofagi și/sau de alte mecanisme naturale, prin înlocuirea produselor fitosanitare de sinteză, în scopul combaterii bolilor, dăunătorilor și a buruienilor. Combaterea biologică are ca rezultat final limitarea sau chiar renunțarea la administrarea tratamentelor fitosanitare.

Printre metodele utilizate: folosirea de capcane cu feromoni care au ca scop atragerea și distrugerea dăunătorilor. Feromonii pot fi de asemenea folosiți și pentru reducerea populației organismelor dăunătoare culturilor horticoale, prin confuzie sexuală.

• Angajamente tehnice

Achiziția și utilizarea conform recomandărilor producătorului de materiale fitosanitare biologice (feromonii, fitofagii, capcanele) în scopul reducerii utilizării produselor fitosanitare de sinteză.

Durata angajamentului este de cinci ani. În cazul în care PO are o durată mai mică de 5 ani, măsura trebuie reluată în PO următor, la nivelul exploatațiilor care fac obiectul măsurii. În cazuri justificate, și în urma rezultatelor evaluării intermediare a PO, OP poate să nu reia măsura în următorul PO.

• Cheltuieli eligibile

Costul de achiziția capcanelor, feromonilor etc, pe baza facturilor prezentate.



4.5. Gestionarea deșeurilor organice și a subproduselor vegetale, în scopul protecției mediului

ACȚIUNEA 5.1. PRODUCEREA DE COMPOST ÎN SCOPUL FOLOSIRII CA ÎNGRĂȘĂMÂNT
<ul style="list-style-type: none">• Justificare
Activitatea agricolă, în general și producția de legume-fructe, în particular produc importante cantități de reziduuri de recoltă și subproduse organice. Compostarea acestor reziduuri și/sau subproduse poate contribui la reducerea producției de deșeuri. Pe de altă parte, compostul produs poate fi distribuit pe suprafețele de cultură și poate astfel contribui la îmbunătățirea proprietăților fizice și chimice ale solului.
<ul style="list-style-type: none">• Angajamente tehnice
Angajamentul presupune respectarea a trei obligații: a) instalarea unui sistem de compostare pentru producerea de compost din reziduuri de recoltă și/sau subproduse organice ale OP și/sau ale membrilor săi; b) întreținerea sistemului instalat pentru o perioadă minimă de cinci ani, și c) utilizarea de către OP și/sau de către membrii săi a compostului produs. Pentru a accesa sprijinul, sistemul instalat trebuie să asigure evitarea posibilelor scurgeri de poluanți în sol și/sau ape subterane.
<ul style="list-style-type: none">• Cheltuieli eligibile
Costul cu investițiile necesare pentru instalarea sistemului de compostare. Capacitatea sistemului de compostare trebuie dimensionată în funcție de volumul reziduurilor și al subproduselor organice ale OP sau ale membrilor acesteia, conform unui studiu de fezabilitate atestat <i>ex-ante</i> de un expert sau organism autorizat.



4.6 Îmbunătățirea mediului

ACȚIUNEA 6.1. INSTALAREA DE DISPOZITIVE ANTIDISPERSIE PENTRU PREVENIREA MIGRĂRII SUBSTANȚELOR FITOSANITARE SPRE ȘI DINSPRE SUPRAFEȚELE ÎNVECINATE

- **Justificare**

Activitățile agricole în fermele pomicole și legumicole presupun realizarea unui număr ridicat de tratamente pentru protecția plantelor. Din această cauză, riscul răspândirii substanțelor chimice utilizate în zonele nevizate este mai mare decât în cazul altor culturi. Pentru limitarea acestui risc sunt necesare investiții în dispozitive antidispersie pentru prevenirea migrării substanțelor fitosanitare spre și dinspre suprafețele învecinate. Această acțiune are ca efect prevenirea contaminării solului, a cursurilor/surselor de apă, reducerea reziduurilor de pesticide, într-un cuvânt, protejarea mediului înconjurător. De asemenea, în conformitate cu Planul Național de Acțiune privind diminuarea riscurilor asociate utilizării produselor de protecție a plantelor elaborat de Autoritatea Națională Fitosanitară în temeiul art. 4 din OUG nr. 34/2012, echipamentele de acest tip contribuie la îmbunătățirea calității mediului prin limitarea dispersiei necontrolate.

- **Angajamente tehnice**

Achiziția de dispozitive antidispersie pentru prevenirea migrării substanțelor fitosanitare spre și dinspre suprafețele învecinate.

Angajamentul asumat de OP are o durată de 5 ani.

La momentul depunerii spre aprobare a propunerii de program operațional sau a propunerii de modificare a unui astfel de program (conform art. 3 alin. (6) din R. 892/2017), OP furnizează dovezi privind contribuția pozitivă preconizată la îndeplinirea unuia sau mai multor obiective legate de mediu.

Dovezile trebuie să fie furnizate sub forma unui caiet de sarcini al proiectului, atestat de un organism sau expert independent calificat în respectivele domenii legate de mediu.

- **Cheltuieli eligibile**

Costul cu investițiile necesare pentru achiziția/instalarea dispozitivelor/echipamentelor/utilajelor antisipersie în scopul evitării migrării substanțelor fitosanitare spre și dinspre suprafețele învecinate, pe baza facturilor prezentate.



MINISTERUL AGRICULTURII ȘI DEZVOLTĂRII RURALE
DIRECȚIA GENERALĂ POLITICI AGRICOLE
Camera 122, Tel: 021.3072.435; Fax: 021.3078.635
e-mail: politici.agricole@madr.ro



ACȚIUNEA 6.2. MENȚINEREA ÎN CONDIȚII SIGURE PENTRU MEDIU A SPAȚIILOR DE DEPOZITARE A ULEIURILOR ȘI A COMBUSTIBILILOR DIN FERMĂ

• Justificare

Activitățile agricole în fermele pomicole și legumicole presupun și consumul de uleiuri și combustibili pentru funcționarea mașinilor și utilajelor. În vederea unei bune gestionări a combustibili și uleiurireziduale de ca rezultat al procesului de producție, trebuie asigurate condițiile adecvate pentru depozitarea acestora. Această acțiune comportă avantaje de mediu, prin evitarea deversării accidentale sau dezorganizate a acestor produse reziduale, asigurând deopotrivă protecția apelor și a solului.

• Angajamente tehnice

Achiziția de recipiente pentru depozitarea uleiurilor și a combustibililor uzați, construcția de spații pentru depozitarea acestora bazine, inclusiv de platforme betonate. Angajamentul tehnic constă în întreținerea acestor spații pentru o perioadă de cel puțin cinci ani. Amplasarea acestor spații de depozitare se poate realiza și în exploatațiile membrilor OP. Astfel, OP va justifica din punct de vedere economic decizia privind amplasarea acestor spații - la sediul OP sau în exploatațiile membrilor. OP are obligația prezentării unui contract cu un operator economic care efectuează colectarea, valorificarea sau eliminarea acestor uleiuri.

• Cheltuieli eligibile

Costul cu investițiile necesare pentru menținerea în condiții sigure pentru mediu a spațiilor de depozitare a acestor uleiuri și combustibili, pe baza facturilor prezentate.



ACȚIUNEA 6.3. DOTAREA CU ECHIPAMENTE DE AVERTIZARE METEO

• Justificare

Activitățile agricole în fermele pomicole și legumicole pot include dotarea cu echipamente/abonamente de avertizare meteo.

Asemenea echipamente pot conduce la o reducere a consumului de produse fitosanitare și deci la administrarea unui tratament controlat, optimizat. Optimizarea tratamentelor duce la importante beneficii de mediu prin utilizarea substanțelor chimice numai în momentele optime precum și în cantitățile strict necesare.

În plus, sistemele de prognoză și avertizare permit optimizarea consumului de apă pentru irigații, conducând la o utilizare eficientă și durabilă a resurselor.

Stațiile meteo utilizate în agricultură mai pot stabili: viteza și direcția vântului, temperatura, umiditatea relativă, precipitațiile (ploaia) și radiația solară, și pot, de asemenea, emite avertizări privind temperaturile de îngheț.

• Angajamente tehnice

Sistemele/ echipamentele/abonamentele achiziționate trebuie să demonstreze, după caz:

- identificarea dăunătorilor specifici;
- umiditatea;
- prognoza privind agenții fitopatogeni;
- prognoza meteo;
- starea fitosanitară a culturilor;
- avertizare privind înghețurile de primăvară;
- cantitatea de precipitații;
- evoluția temperaturilor etc.

Angajamentul tehnic constă în utilizarea acestor sisteme/echipamente/abonamente pentru o perioadă de cel puțin cinci ani.

• Cheltuieli eligibile

Achiziția și punerea în funcțiune a echipamentelor de prognoză și/sau avertizare meteo.



4.7. Alte măsuri

Anumite OP din sectorul de fructe și legume pot să nu dețină suficiente cunoștințe tehnice pentru punerea în aplicare a anumitor măsuri de protecție a mediului, incluse în prezentul Cadru Național. Prin urmare, folosirea de servicii de asistență tehnică și/sau formare profesională se poate dovedi necesară pentru implementarea acțiunilor de protecție a mediului și/sau pentru asigurarea eficienței acestora.

Implementate ca atare și fără să însoțească o măsură de protecție a mediului, activitățile de asistență tehnică și de formare profesională nu au impact direct asupra mediului și, deci, nu pot fi selectate independent ca acțiuni de mediu pentru a fi implementate în cadrul PO. Totuși, pentru a pune în aplicare sau pentru a crește eficiența anumitor acțiuni de protecție a mediului, poate fi necesară derularea de activități de asistență tehnică și/sau de formare profesională. Aceste activități pot, deci, fi complementare acțiunilor cu impact direct asupra mediului, în scopul contribuției la punerea în aplicare și la eficiența acestora. Activitățile de asistență tehnică și de formare se pot adresa personalului și/sau membrilor OP.

Pentru accesul la sprijin, activitățile de asistență tehnică și de formare profesională trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

- a) activitatea este destinată să însoțească și să fie asociată unei acțiuni de protecție a mediului, cu efect direct asupra mediului și care trebuie deci inclusă în PO, și vizează îmbunătățirea efectelor acestei acțiuni.
- b) punerea în aplicare a asistenței tehnice sau formării profesionale este atribuită unui personal calificat suplimentar (intern/extern OP). PO trebuie să prevadă foarte clar atribuțiile specifice pe care personalul calificat suplimentar trebuie să le execute.
- c) scopul altor activități de formare profesională și asistență tehnică prevăzute în Strategia Națională exclude explicit obiectivele similare din Cadrul Național.



Activitățile de asistență tehnică sau de formare profesională pot fi desfășurate împreună sau separat și pot însoți diferite acțiuni de protecție a mediului prevăzute în Cadrul Național.

Pe lângă acțiunile de asistență tehnică și formare profesională, o acțiune distinctă care poate însoți anumite tipuri de acțiuni de protecție a mediului specifice, o reprezintă elaborarea de studii, rapoarte, analize, în conformitate cu punctul 2 lit. a) din Anexa III la Regulamentul delegat (UE) 2017/891 al Comisiei. Această acțiune deși însoțește în mod obligatoriu o altă acțiune de protecție a mediului specifică, se consideră o măsură de mediu separată. Derulate împreună, măsura de protecție a mediului care necesită elaborarea unor studii/analize/rapoarte alături de măsura de elaborare de studii/analize/rapoarte în sine, obligația prevăzută la art. 33 alin. (5) lit. a) din Regulamentul (UE) nr. 1308/2013 al Parlamentului European și al Consiliului se consideră respectată.



ACȚIUNEA 7.1. ASISTENȚĂ TEHNICĂ

- **Justificare**

Asistența tehnică asigurată de un personal calificat se poate dovedi necesară în scopul punerii la dispoziția OP și/sau a membrilor săi a informațiilor și cunoștințelor tehnologice necesare punerii în aplicare a uneia sau mai multor acțiuni prevăzute în Cadrul Național.

- **Angajamente tehnice**

Folosirea de personal calificat suplimentar (intern sau extern) pentru efectuarea de activități de asistență tehnică legate de punerea în aplicare a unei acțiuni de protecție a mediului.

Pentru a accesa sprijinul, activitatea de asistență tehnică desfășurată trebuie să completeze (adică să însoțească și să fie asociată) una sau mai multe acțiuni de protecție a mediului descrise în fișele **1.1, 2.1, 3.1, 3.2, 4.2 5.1 și 6.3**. din Cadrul Național, și trebuie să fie destinate să îmbunătățească efectele acestor acțiuni. PO trebuie să prevadă foarte clar atribuțiile specifice pe care personalul calificat suplimentar trebuie să le execute.

- **Cheltuieli eligibile**

Cheltuielile suplimentare cu personalul calificat intern sau extern (prestări servicii) destinat desfășurării activității de asistență tehnică, și în special:

- a) costul serviciilor prestate, pe baza facturilor prezentate.
- b) cheltuielile de personal pe baza timpului de lucru, în cazul în care activitatea de asistență tehnică este atribuită personalului OP.



ACȚIUNEA 7.2. FORMARE PROFESIONALĂ

- **Justificare**

Formarea profesională realizată de personal calificat se poate dovedi necesară în scopul punerii la dispoziția OP și/sau a membrilor săi a informațiilor și cunoștințelor tehnice necesare implementării uneia sau mai multora acțiuni prevăzute de Cadrul Național.

- **Angajamente tehnice**

Folosirea de personal calificat suplimentar (intern sau extern) pentru efectuarea de activități de formare profesională legate de punerea în aplicare a unei acțiuni de protecție a mediului.

Pentru a accesa sprijinul, activitatea de formare profesională desfășurată trebuie să completeze (adică să însoțească și să fie asociată) una sau mai multe acțiuni de protecție a mediului descrise în fișele **1.1, 2.1, 3.1, 3.2, 4.2 5.1 și 6.3** din Cadrul Național, și trebuie să fie destinate să îmbunătățească efectele acestor acțiuni. PO trebuie să prevadă foarte clar atribuțiile specifice pe care personalul calificat suplimentar trebuie să le execute.

- **Cheltuieli eligibile**

Cheltuielile suplimentare cu personalul calificat intern sau extern (prestări servicii) destinat desfășurării activității de formare profesională, și în special:

- a) costul serviciilor prestate, pe baza facturilor prezentate.
- b) cheltuielile de personal pe baza timpului de lucru, în cazul în care activitatea de formare profesională este atribuită personalului OP.



ACȚIUNEA 7.3. PREGĂTIREA DE STUDII, PLANURI, RAPOARTE ȘI/SAU ANALIZE

- **Justificare**

O parte din măsurile de protecție a mediului necesită întocmirea de studii, rapoarte, planuri sau analize înainte de a fi implementate propriu-zis.

- **Angajamente tehnice**

Pentru a accesa sprijinul, activitatea de întocmire de studii, rapoarte, planuri sau analize trebuie să completeze (adică să însoțească și să fie asociată) una sau mai multe acțiuni de protecție a mediului descrise în fișele **1.1, 1.2, 2.1, 2.2, 3.1, 3.2, 5.1 și 6.2** din Cadrul Național, și trebuie să fie destinate să îmbunătățească efectele acestor acțiuni. Această acțiune este considerată o acțiune de protecție a mediului propriu-zisă.

- **Cheltuieli eligibile**

Cheltuielile cu întocmirea de rapoarte, studii, planuri sau analize prin plata unei sume forfetare standard de până la maximum 2 % din fondul operațional aprobat în conformitate cu articolul 33 din Regulamentul delegat (UE) 2017/891 al Comisiei și de până la maximum 180 000 EUR, cuprinzând atât asistența financiară din partea UE, cât și contribuția OP, doar dacă PO nu cuprinde și alte tipuri de cheltuieli indirecte prevăzute la punctul 2 lit. a) al Anexei III din regulamentul menționat.